

ՔԵՆԹԵՐՈՎԵՐԻԻ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ

ԵՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ԳԻՐԸ

ԱՄԵՆ. ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ՀՕՐ

Լամբեր Պալատ, 1960

Զեղդ Ամենապատուութիւն, սիրեցեալ եղբայր մեր ի Քրիստոս.

Անկամ մը եւս, մեր Տիրոջ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի Մենդեան Տօնը առկայ լինելու մեզի մտածելու Աստուծոյ անսահման սիրոյն, որ համաձայն մեր արարողագրի բառերուն, «Տուաւ իր Միածին Ողբին, որ առնելով մեր մարդկային բնութիւնը, ծնաւ ի Ս. Կոյսէն, փրկելու համար մարդկութիւնը մեղքէն ու չարիքէն»:

Իոյ՞՞ք քրիստոնեաներ, աւ որ ալ զգնուին անոնք, կը դառնան դեպի Այրը, աւ Ս. Կոյսը կը դիեցնէ Նորածին Մանուկը, եւ միացած ձովիւներու եւ մուկերու՝ կը մատուցանեն իւրեանց պաշտամունքը Անոր՝ որուն մէջ «Լնակեալ ամենայն լուսն աստուածութեան մարմնապէս» (Կողոս. Բ. 9): Սահմաններ կրնան բաժնել Եկեղեցիները, բայց անոնք կը գերանցուին, բոլորիս պատկանող Փրկչի մեր պաշտամունքին մէջ:

Այսօր ձայներու Բաբելոն մը, որ Աստուծոյ չի գտ, կը փորձէ գրաւել ուսուցողութիւնը մտադուրեան, առաջնորդելով ժողովուրդները ամօքի եւ ողբերգութեան: Քրիստոնեայ աշխարհը այժմ, երբեմնի սուրբերու պէս, պէտք ունի սեանելու անսեսանելին, «Ձանձրեւոյթս իբրեւ զսեանալ», ինչպէս գրուած է Երազմեցոց Թուկրին մէջ (Եբ. ԺԱ. 27):

Ինչպէս որ քրիստոնեայ աշխարհը Յիսուսի Մենդեան Տօնին կը կրկնէ հրեշտակներու համերգը, «Փառք ի փարձուն Աստուծոյ, յիշեալիս խաղաղութիւն, ի մարդիկ հանութիւն», մենք ալ մեր կարգին միացնենք մեր աղօթքները, աշխարհի խաղաղութեան եւ Եկեղեցիի բարօրութեան համար:

Իմ սրտային մաղթանքն է որ ամենակարողն Աստուծոյ Զեղդ Ամենապատուութեան եւ Զեղմով գլխաւորուած Միաբանութեան եւ ժողովուրդին շնորհէ Աստուծոյ սերն ու խաղաղութիւնը, սրբազան այս Տօնին առթիւ, որպէսզի փարատին բոլոր թուրիմա-

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՔ - ԲԵՄԱԿԱՆՔ

● Կիր. 1 Յուն. 1961 — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Զարուիւն, մեր վերամատուրան մէջ: Փամարարն էր Հոգի. Ս. Կորնէս Վրդ. Մանուէլեան:

● Դշ. 4 Յուն. — Կէտօրէ վերջ, Ամեն. Ս. Պատարագը Հայրը Հերաշխաւորութեամբ մուտք գործեց չեղօրէն զարգարուած Մայր Տաճար, որ Նախապահեց մեծահանդէս նախատեսակին ու թափօրով բարձրացաւ Պատարագարան:

● Եշ. 5 Յուն. — Ս. Դարի մարգարէին եւ Յակոբայ Տեառնեղբոր տունը — Տօն Առաքելական Ս. Արթուրոս Երուսաղէմի — այս տարի կատարուեցաւ մեծաշուք հանդիսաւորութեամբ եւ նախազանութեամբ Ամեն. Ս. Պատարագը Հօր՝ որ, ըստ սովորութեան, «Փառք ի բարձունքի տանէ բարձրացաւ Տեառնեղբոր Աթոռի պատանակելին» որ մեաց միշտ ժամերգութեան աւարտումը, երբ ընդունեց Միաբանութեան եւ ուսանողութեան շնորհաւորութիւնները՝ աշխարհայրով: «Քրիստոս Աստուած մերն մաղթանքի ընթացքին, Պատր. Փառնորդ Գերբ. Տ. Հայրիկ եպ. յատուկ մաղթանքներ քրտ. Ն. Ամենապատուութեան — Տեառնեղբոր Աթոռի արժանաւոր Գահակալին — բարձր կենաց եւ արեւշատութեան եւ Ս. Աթոռոյս պայծառութեան եւ անսասնութեան. Նմանօրինակ մաղթանքներ քրտ. Երու. Երու. պատարագիլը՝ Գերբ. Տ. Նորայր եպ. իր քարոզի վերջաւորութեան, Քարոզի քնարան էր ձեռնը: Տէր, զիտարիք եւ զամենայն հեղօթիւն նորայր: Պատարագիլ Սրբազանը ցոյց տուաւ հեղօթիւնը իբրեւ քրիստոնէական կրօնի մեծագոյն առաջնութիւններէն մին, նախապայմանը հոգեկան մեծութիւններու եւ բարոյական յաղթանակներու: Քարոզէն ետք, ընկալեալ սովորութեան համաձայն, տեղի ունեցաւ հոգեանդատեան հեղորոտար պաշտօն՝ Ս. Աթոռոյս հանգուցեալ պատրիարքաց հոգիներուն համար, հանդիսագրութեամբ Ամեն. Ս. Պատարագը Հօր: Իսկ Ս. Պատարագէն ետք, Պատարագը Միաբանութիւն եւ ժողովուրդը «Որհնեցէ՛ք զՏէր» — Ս. Աթոռոյ շարականը — երգելով թափօրով բարձրացան Պատարագարան:

ցուրիւնները մեր Տիրոջ Յիսուսի Քրիստոսի սիրոյն մէջ:

Զեր սիրեցեալ եղբայրն ի Քրիստոս

ՃԵՆՅՈՒՄ

Արեւիկա. Քեքերպարիի

Նորին Ամենապատուութիւն
Նիլիէ Արեւիկա. Տեքեքեան
Պատրիարք Հայ Երուսաղէմի

● Ուր. 6 Յուն. — Ամեն. Ս. Գառորարք չայրը նախագահեց Ս. Ոսեթիանոսի հանդիսաւորն նախատեսակին՝ Տոնին բուսմանակիրներն էին չոգչ. Տ. Անուշաւան Վրդ. և չոգչ. Տ. Գեղամ Արքայ:

● Եր. 7 Յուն. — Ս. Ասեփանոս հախաւարկաւորի տուն այս տարին Ս. Աթոռէն ներս կատարուեցաւ մեծ շուքով: 7 Ուրկաւորներ և 4 Ուրաւակիրներ, դուրաւարդը սաղաւարտներով և առկնթիւ շաղկիկներով, տապաւան և բարձր տի մեռին, առաջնորդութեամբ երկու խնկարկու վարդապետներուն, պանծացուցին յիշատակի իրանց մատարկարին: Նանդիսութեան կը նախադնէր Ամեն. Ս. Գառորարք չայրը: Այտ մատուցուեցաւ Ս. Գառարաք՝ Մայր Տաճարի աւանդատան — Ս. Ստեփանոս մատրան — աւագ սեղանին վրայ: Ժամարարն էր չոգչ. Տ. Գեղամ Արք. Զաքարիան:

● Կիր. 8 Յուն. — Ս. Գառորարքը մատուցուեցաւ ի Ս. Լեւնտակապետ, Ժամարարն էր չոգչ. Տ. Արշակ Արք. Խաչատուրեան. Ս. Թրգմ. Վարժարանի Երկրորդական բաժնի և Նախակրթարանի աշակերտութիւնը և աւագը չոգչ. Ս. Լազարգութիւն:

— Նախատեսակին ի Ս. Յակոբ Նախագահեց Գերբ. Տ. Նորայր Եպ. Գեղարսն:

● Բշ. 9 Յուն. — Ս. Պետրոսի եւ Պողոսի առաքելոց տունին առթիւ, Ս. Գառարաք մատուցուեցաւ Մայր Տաճարի Ս. Գեորգի վերնամատրան մէջ: Ժամարարն էր չոգչ. Տ. Փառէն Արք. Աւետիքեան: Ս. Թրգմ. Վարժ. Մանկապարտեզի բաժնի աշակերտութիւնը չոգչ. Ս. Լազարգութեան:

— Կէտեք վերջ, Ամեն. Ս. Գառորարք չայրը շարաւարձաւով մատք գործեց Մայր Տաճար, ուր նախագահեց մեծահանգէս նախատեսակին ու թափօրով բարձրացաւ Գառորարքեան:

● Գշ. 10 Յուն. — Ս. Որդւոյ Որոման տունի օրը ևս հոգեւոր սարգսութեան մեծ օր մը եղաւ Ս. Աթոռայ համար: Առաւօտեան ժամերգութեանէն ետք, Ամեն. Ս. Գառորարք չայրը հանդիսաւոր Ս. Գառարաք մատուցաւ Մայր Տաճարի Ս. Վրդակարի մատրան մէջ և ապա ամպօղակների տակ, կենաց փայտի մատուցն ի մեռին, նախագահեց Մայր Տաճարին մէջ կատարուած եռադարձ մեծահանգէս թափօրին, ու Գառորարքեանի դահլիճին մէջ օրնուած նշխարներ բաշխեց Միաբանութեան ու Ներկայ ժողովուրդին:

● Եր. 14 Յուն. — Ամամորի առթիւ, ըստ սովորութեան, Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ պատարագեց Ժամարնու չոգչ. Տ. Յովսէփ Վրդ. Մամուր: Ապա, Ս. Աթոռայ շարակներ երգելով, Միաբանութիւն և Ժողովուրդը բարձրացան Գառորարքեան, ուր Ս. Գառորարքը իր Նոր Տարու շնորհաւորական խօսքերէն ետք, ըստ սովորութեան, բաշխեց բոլորին մէկուան նարինջ:

● Կիր. 15 Յուն. — Ս. Գառորարքը մատուցուեցաւ ի Ս. Երանութիւն, մեր վերնամատրան մէջ: Ժամարարն էր չոգչ. Տ. Յակոբ Վրդ. Վարդապետ: Գառորարք չոգչ. Տ. Կորին Վրդ. Սանդեխեան, Ժանրանաւով շնորհակցութիւն մարդ՝ Եթէ զայնարսն

ամենայն շանեցի և զանախ իւր աւստեցէն խօսքին վրայ ու խօսելով մարդկային կեանքի մէջ ընչաւորացութեան պատճառաւ Զնանքութեան:

● Դշ. 18 Յուն. Ճաղալոյց Ս. Եմգեղան: Առաւօտեան ժամը 9.45ին, Ամեն. Ս. Գառորարք չոգչ. Միաբանութեան, Միաբանութիւնը Մայրաւորները դռնէն ինքնաշարժեաւ շարանով մը համարայ հլաւ զեղայ Ս. Մննդեան քաղաքը՝ Բեթլեհէմ: Աժոռու հէտին, Թափօրը զմիաբանութեան Բեթլեհէմի Գայմազամին, Քաղաքապետին, Ոստիկանապետին, այլ բարձրատիկան պաշտան, Եանքեան և անձնաւորութիւններու, ինչպէս նաև հայ զաւթի Ներկայացուցիչներու կողմէ: Զինուորական զանապաւն պատիւներու արժանանալէ և պատուաւորներէ ետք, պատիւներին այս Թափօրը ժամը 11ին հասաւ Ս. Մննդեան վանուց հրաղարհը, ուրկէ շարակները մեծ շարակներ կրցողութեան և զանգերու զօղակին ընդ մէջէն ուղղուեցաւ Տաճարի մեր Տեաչարանը՝ ուր զմիաբանութեան եկողներ պատուաւորութեան:

— Կէտեք վերջ ժամը 2.30ին, Ամեն. Ս. Գառորարք չոգչ. Վրդակարգութեամբ, Միաբանութիւնը շարակներով մատք գործեց Ս. Մննդեան Տաճար: Ս. Այրի ուստին ետք, Տաճարի մեր բաժնին մէջ պաշտուեցան երեկոյեան ժամերգութեան ու ճրգալոյցի արարութիւններ, որոնց աւարտին Ս. Գառարաք մատուցուեցաւ Ս. Այրին մէջ: Ժամարարն էր չոգչ. Տ. Գեղամ Արք. Զաքարիան: Ապա, Ս. Գառորարքը նախագահեց Ս. Մննդեան մեծահանգէս նախատեսակին: Արարութիւնները վերջ գտան մայրամուտին, երբ Միաբանութիւնը, զգեստաւորեալ և երգեցողութեամբ, սրնազարդ դասիքէն անցնելով բարձրացաւ Ս. Մննդեան հայալանքը՝ ընթերցի:

— Գերեզման ժամը 10ին, Միաբանութիւնը արթուն և զարմեալ, կէս ժամ ետք սկսեան համար գիշերային պաշտամունքը: Տաճարի հայկական բաժնին մէջ:

— Իսկ Երանութեան մէջ, ճրգալոյցի արարութեանը պաշտուեցաւ Ս. Երանութեան Տաճարի Ս. Գերեզմանի առեանին մէջ, կ. վ. ժամը 1.30ին, Իսկ Ս. Գառարաքը մատուցուեցան Գրիգորի Ս. Գերեզմանին վրայ: Ժամարարն էր չոգչ. Տ. Մաշտոց Վրդ. Բարիլուսեան: Ապա Գերբ. Տ. Նորայր Եպ. Նախագահեց Ս. Մննդեան նախատեսակին: Արարութեան ժամը 4-8, Ս. Երանութեան Մայր Տաճարին մէջ պաշտուեցան Ս. Մննդեան հանդիսութիւնները: Ս. Գառարաքը մատուցաւ ըստ սովորութեան, Ս. Լեւնտակապետ վանքի Տեաչ. չոգչ. Տ. Անուշաւան Վրդ. Զղջանեան, որ քարոզեց Եսայ յորժամ քաղցրութիւն և մարգարէութիւն Բրդին մերոյ Մատուցալ յայտնեցաւ ընտանիքը ըսելով թէ Մտուրն մէջ յայտնուող բարութեան, դուրսին և սիրուն պէտք է փոխարարւած մարդոց երախտաւոր և զորձական սերը, Իսկ Գերբ. Տ. Նորայր Եպ. Նախագահեց Ճրգալոյցի արարութեան արարութեան:

● ԵՂ. 19 Յուն. — ԻՐԱՆԻՆԻ ԵՆ ԱՍՏՈՒԱՆԻԱ-
ՅԱՆՏԻՍԻՍԻՆԻՆ ՏԵՍԻՍԻՆ: Կէս գիշերին, խորհրդաւոր
զանգահարութենէ մը ետք, Միաբանութիւն եւ
ներկայ հաստատացման իրան Ս. Մննդեան Այլը՝
ուր կատարուած արարողութիւններէն մաս մը,
մաս մէկ ժամուան ժողովութեամբ, ձայնափութե-
անցաւ Յարգանանի ռատիօկայանէն: Ս. Պատրի-
արք շայրը, այդ միջոցին, կարգաց համայն
հայութեան ուղղուած իր պատգամը (որ լոյս տե-
սաւ Պաշտանութիւնի նախորդ թիւին սեղիգրոյ) և
վերադարձաւ երեսօտեմէ: Իսկ մնացեալ հանդի-
սութեանց նախագահեց Պատր. Փոխանորդ Գիրշ.
Տ. Հայրիկ Եպոս. Առաջնին, որ, Տաճարի մեր
բաժնին մէջ, չողջ. Տ. Վրթանէս Արք. Գալայն-
եանէ մատուցուած Ս. Պատարագէն ետք, հան-
դիսապետեց Վարդնէքի արարողութեան և ապա
հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցաւ Ս. Այրին մէջ,
— Գիշերային այս հանդիսութեանց ներկայ եղան
նաև տարբ անդամներ և այլ բարձրաստիճան
անձնաւորութիւններ, ինչպէ՛ք: Երեսօտեմի ՄԻՈՒ-
հաժըղը և իր փոխանորդը, Յարգանանի Ընդհ.
Ապահովութեան Պետք, Երեսօտեմի Ընդհ. և Լին-
թաղաքի Պատիկանապետները, Բնիկներէ մի կա-
ռավարիչը, Գաղաքապետն ու Ռատիկանապետը,
Անկիլեան Արքեպոս. ի հետև որդիները, Երես-
օտեմի մէջ Անգլիական, Ամերիկեան և Սէուտաբեան
Արարիչ Հիւպատոսները: — Արարողութիւնները
վերջ գտան արեւածային, երբ Միաբանութիւնը,
թիկեան նման, զգեստաւորեալ և երգեցողու-
թեամբ, սխնագարդ գաւիթներէ մտնելով բարձ-
րացաւ Ս. Մննդեան հայավանքը՝ նախաճայի:
— Կարճ դադարէ ետ ետք, Միաբանութիւնը,
երեկուան կարգով, համարք եւսա ղեկով Երես-
օտեմ, ուր հասաւ ժամը Սին և բարձրացաւ Պատ-
րիարքարան, ուր Ամեն. Ս. Պատրիարք շայրը
Ս. Մննդեան աւետիսը տուաւ ամենուն:
— Նախատեսակին ի Ս. Յակոբ Նախագահեց
Գիրշ. Տ. Հայրիկ Եպոս.:

● Ուր. 20 Յուն. — Յիւսէպի մեղեկոյ: Ընդա-
նալ տոմարութեան համամայն, Ս. Մննդեան տե-
նին յաջորդ օրը Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին
վրայ կը մատուցուի Ս. Պատարագ և պատարա-
գիրք զլըլլալ Ս. Աթոռի Աւագ Թաղանթան: Այս
տարի, Թարգման Հայրաւորք. Տ. Օհան Վրդ.,
արձանդուողով բացակայ ըլլալուն, պատարագեց
իր փոխանորդը՝ չողջ. Տ. Գեորգ Վրդ. Նաղարեան:
Ապա կատարուեցաւ հոգեհանգստեան պաշտոն՝
համայն ննջեցելոց հոգիներուն համար, նախա-
գահութեամբ Գիրշ. Տ. Հայրիկ Եպոս.:

● Գիր. 22 Յուն. — Ս. Պատարագը մատուց-
ուեցաւ Մայր Տաճարի Աւագ Խորանի Զախակոյմը
գտնուող Ս. Աստուածածնին խորանին վրայ,
ժամարարէ էր չողջ. Տ. Գիրշիկ Վրդ. Գաբրիկեան:

● Դշ. 25 Յուն. — Նախատեսակին ի Ս. Յա-
կոբ Նախագահեց Ամեն. Ս. Պատրիարք շայրը:

● ԵՂ. 26 Յուն. — Ամուսնականութիւն Տեմոս:
Առաւօտեան ժամը 8.30ին, Գիրշ. Տ. Սուրէն
Արքեպոս. Քէմհանեանի գլխաւորութեամբ, Միա-
բանութիւնը շնորհակալութիւն մատուց գործեց Ս.

Յարութեան Տաճար, ուր Գիրշ. Հանդիսապետ
Սրբազանը մատուց օրուան հանդիսաւոր Ս. Պա-
տարագը Գիրաւոր Ս. Գիրշգմանին վրայ: Վսեռ
վերադարձին, Հայոց Թաղի մուտքէն, Միաբա-
նութիւնը տեսին շարականը — Օլոյս ի լուսոյ —
հրգելով յառաջացաւ ղեկի Մարտիւմէք և բարձ-
րացաւ Պատրիարքարան՝ ուր կը պատէր Ամեն.
Ս. Պատրիարք շայրը, որ, զգեստաւորուելով, կը
նախագահէ Տեմոսինէքի արարողութեան: Կ'օրն-
նըսին Ս. Աթոռայն բարիքները և Գիրգուին Ս.
Մննդեան և Մկրտութեան շարականներ, իբրեւ
փակուել Մննդեան տեսնուաւ չըլլանին: Ապա, ժա-
մարնեղ Հայրաւորքին գլխաւորութեամբ, նոյն
արարողութիւնը կը կրկնուի մատանին, փութին,
սեղանատան և ի վերջոյ խոհանոցին մէջ՝ ուր
Կ'օրնուի օրուան յատուկ ճեղքայի աւանդական
հաշը:

● Ուր. 27 Յուն. — Նախատեսակին ի Ս. Յա-
կոբ Նախագահեց Գիրշ. Տ. Նորայր Եպոս.:

● Եր. 28 Յուն. — Ս. Յովնանու Կարապետի
ծննդեան տոնին առթիւ, Ս. Պատարագը մատուց-
ուեցաւ Մայր Տաճարի Աւագ Խորանին Սէղակոյմը
գտնուող Ս. Յովն. Կարապետի խորանին վրայ,
ժամարարէ էր չողջ. Տ. Գեղամ Արք. Զաքարեան:

● Կիր. 29 Յուն. — Բարեկ. Առաջնորդի պանդոց:
Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութեան,
մեր վերանամարան մէջ, ժամարարէ էր չողջ. Տ.
Յակոբ Վրդ. Վարդանեան: Ս. Մննդեան խորհուր-
դին շուրջ իմաստաւից քառող մը խօսեցաւ Չողջ.
Տ. Կիրեղ Վրդ. Գաբրիկեան: Գարողը և Ս. Պա-
տարագի արարողութենէն մաս մը, ժամը 9-10,
ձայնափութեանց Երգանանի ռատիօկայանէն:

ՊԵՏՈՒՆԱԿԱՆ Ք

● Գիր. 8 Յուն. — Օրթոտոք Եկեղեցւոյ Ս.
Մննդեան տոնին առթիւ, Կէսօրէ առաջ, Ամեն.
Ս. Պատարագ շայրը, ի զուխ Միաբանութեան,
շնորհաւորութեան ցնաց Յունաց Կատարաբա-
րան: Իսկ Գիրշ. Տ. Սուրէն Արքեպոս., ընկերակ-
ցութեամբ չողջ. Հայրաւոր, այցելեց Հլատայ,
Առաւել և Հաղէլաց վանքերը:

● Եր. 14 Յուն. — Իսլամաց Միրանի (Մու-
համմէտի համարժման) տոնին առթիւ, Կէսօրէ
վերջ, Իսլամական Գոնգրէնին կողմէ կազմա-
կերպուած անդգիսին և ընդունելութեան ներկայ
գտնուեցան Գիրշ. Տ. Հայրիկ Եպոս., Չողջ. Տ.
Գեղամ Արք. և Տիար Կարպիտ Լինդլեան: Հան-
դիսութեան կը նախագահէր Նորին Վեհ. Հիւսէյն
Թաղաւորը:

● Գիր. 15 Յուն. — Եւթի տոնին առթիւ,
Կէսօրէ առաջ, Գեթեմալի լատինաց պարտէիին
մէջ կատարուած ծառի տնկման հանդիսութեան
ներկայ եղան Չողջ. Տ. Կիրեղ Վրդ. և Տիար Կ.
Լինդլեան: Հանդիսութեանց կը նախագահէր Ն.
Վեհ. Հիւսէյն Թաղաւորը:

